

**Nr 136.**

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om punschskatt; given Stockholms slott den 27 februari 1920.*

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om punschskatt.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

**GUSTAF.**

*F. V. Thorsson.*

---

## Förslag

till

### förordning om punschskatt.

Härigenom förordnas som följer:

#### 1 §.

*1 mom.* För punsch, som utminuteras eller utskänkes, ävensom för arrak eller rom, som utminuteras, skall upptagas en särskild avgift, benämnd punschskatt, beräknad efter 60 öre för liter.

*2 mom.* Punschskatten upptages vid försäljningen; dock att, där rusdrycksförsäljningsbolag till annan överlåtit rättighet till utskänkning, punschskatten skall erläggas vid dennes inköp av punsch för rörelsen, såsom om utskänkning då ägde rum.

#### 2 §.

För punschskatt ansvarar vederbörande rusdrycksförsäljningsbolag.

#### 3 §.

Rusdrycksförsäljningsbolag åligger

*dels* att senast den femtonde dagen i varje månad å statsverkets giroräkning i riksbanken insätta punschskatt för den myckenhet skattepliktig punsch, arrak och rom, som från bolaget under nästföregående månad försålts,

*dels ock* att senast den tjugonde dagen i varje månad till kontrollstyrelsen avlämna — jämte bevis om berörda insättning — av bolagets styrelse på heder och samvete bestyrkt uppgift rörande omfattningen av den utav bolaget under nästföregående månad verkställda försäljning av skattepliktig punsch, arrak och rom.

## 4 §.

Kontrollstyrelsen, som äger meddela närmare föreskrifter och anvisningar rörande sättet för punschskattens uppbärande och redovisande, åligger att före utgången av varje månad till statskontoret avlämna uppgift å den under nästföregående månad influtna punschskatten.

## 5 §.

*1 mom.* Den, som mot bättre vetande i uppgift, varom i 3 § förmäles, upptager mindre myckenhet, än som försålts, straffes med böter från och med ettusen till och med tiotusen kronor eller med fängelse. Den skyldige vare tillika pliktig att erlagga den i 3 § stadgade avgift för den myckenhet, som icke blivit redovisad.

*2 mom.* Underlåter någon att inom föreskriven tid avlämna sådan uppgift eller sådant bevis, varom i 3 § sägs, böte tio kronor för varje dag, uppgiften eller beviset utebliver; och äger kontrollstyrelsen därjämte genom lämpliga viten tillhålla den försumlige att uppfylla sin skyldighet. Där sådau inbetalning eller insättning ej skett före utgången av månaden näst efter den, under vilken den myckenhet, för vilken punschskatten utgått, blivit försåld, må skatt utmätas till ett belopp, motsvarande 60 öre för varje liter av den skattepliktiga myckenhet, som kontrollstyrelsen på grund av verkställd undersökning fastställer hava försålts.

## 6 §.

Förseelse mot föreskrifterna i denna förordning åtalas vid allmän domstol.

Böter och viten, som enligt denna förordning ådömas, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning, varigenom förordningen den 20 april 1906 angående en särskild stämpelavgift för försäljning av punsch, arrak och rom upphäves, träder i kraft den 1 januari 1921; dock att punschskatt icke skall utgå för punsch, arrak eller rom, som efter förordningens ikraftträdande försäljes i kärl, vilket före sistnämnda tidpunkt behörigen stämpelbelagts.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1920.*

**Närvarande:**

Hans excellens herr statsministern EDÉN,  
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,  
 Statsråden: PETRÉN,  
                   NILSON,  
                   LÖFGREN,  
                   friherre PALMSTIERNA,  
                   UNDÉN,  
                   THORSSON,  
                   HOLMQUIST,  
                   OLSSON.

Härefter anförde chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, följande:

Uti en den 31 sistlidne december dagtecknad skrivelse till Kungl. Maj:t har kontrollstyrelsen gjort framställning om upphävande av förordningen den 20 april 1906 angående en särskild stämpelavgift för försäljning av punsch, arrak och rom.

I nämnda skrivelse lämnar kontrollstyrelsen till en början följande redogörelse för ifrågavarande förordnings huvudsakliga innehåll:

Kontroll-  
styrelsen.  
Gällande  
bestämmelser  
rörande  
punsch-  
stämpel.

»Enligt förordningen den 20 april 1906 angående en särskild stämpelavgift för försäljning av punsch, arrak och rom skall för punsch, som försäljes till föräring på stället, så ock för punsch, som eljest inom riket försäljes till annan än den, som innehar rättighet till detaljhandel med brännvin, erläggas en särskild av-

gift. beräknad efter 60 öre för varje liter. Enahanda avgift skall erläggas för arrak och rom, som inom riket, annorledes än till förtäring på stället, säljes i mindre myckenhet än 250 liter till annan än den, som innehar rättighet till detaljhandel med brännvin. Avgiften å arrak och rom uppbäres sålunda vid utminuterung och är avsedd att förhindra, att bestämmelserna om punschskatten av konsumenterna kringgås genom att arrak och rom inköpes och användes för punschtillverkning.

Den ifrågavarande avgiften utgår såsom stämpel å de kärl, vari punsch (respektive arrak och rom) försäljes. Vid den tidpunkt, då punschstämpelförordningen tillkom (1903), fanns icke möjlighet att uttaga en direkt förbrukningsavgift å brännvin annat än genom stämpel, enär de olika slag av detaljhandlare, som då funnos (bolag, spirituosahandlare samt innehavare av överlåtna utskänkningsrättigheter och av Kungl. Maj:ts befallningshavande direkt meddelade rättigheter), ägde inköpa punsch från vem de ville. Försäljaren skall svara för att kärlet, vari punschen (arrak eller rom) förvaras, är försett med beläggningsstämpel (3 § 1 mom. jämförd med 9 § 1 mom.).

En följd av stämpelbeläggningsförfarandet är emellertid, att punsch (arrak eller rom) endast kan säljas på *slutna* kärl av *vissa angivna storlekar* (2 §).»

Härefter upptager kontrollstyrelsen frågan om stämpelbeläggningsförfarandets lämplighet såsom form för punschbeskattningen samt anför i sådant avseende:

*Stämpelbeläggningsförfarandets lämplighet såsom form för punschbeskattningen.*

»Sättet för punschskattens uppbärande ansluter sig sålunda till förhållandena på brännvinslagstiftningens område under en gången tid. Numera är det möjligt att, utan användande av stämpelbeläggningsförfarandet, beskatta punschen. Alla rusdrycker, som äro avsedda att tillhandahållas inom landet, och sålunda även punsch, skola enligt den nya rusdrycksförsäljningsförordningen passera genom rusdrycksförsäljningsbolagen, vare sig de försäljas utminuteringsvis eller utskänkningsvis. De överlåtna utminuteringsrättigheterna hava upphört och innehavare av samtliga utskänkningsrättigheter äro med ett undantag *skyldiga* att inköpa alla för rörelsen erforderliga rusdrycker från bolag. Det ifrågavarande undantaget utgöres av innehavare av utskänkningsrättigheter å passagerarfartyg, som förmedla regelbunden persontrafik till utländsk hamn (21 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen). Dessa rättigheter äro fåtaliga och utskänkningsrättigheten äger i allmänhet rum vid resor å främmande farvatten. Ehuru någon skyldighet icke föreligger för ifrågavarande rättighetsinnehavare att inköpa rusdrycker från bolag, torde de dock, enär de nuvarande partihandlarna allenast sälja till bolagen, faktiskt vara hänvisade att vid sina inköp inom landet göra detta hos rusdrycksförsäljningsbolagen.

Det nu gällande stämpelbeläggningsförfarandet leder i flera avseenden till olägenheter.

Däriigenom att stämpelbeläggningsförfarandet nödvändiggör användande av slutna kärl av i förordningen angiven rymd (minsta rymd en sjättedels liter), försvåras ett rationellt ordnande av utskänkningsrörelsen. Enär otvivelaktigt många, som förtära punsch, icke skulle önska förtära mer än ett glas, men på grund av bestämmelserna äro tvungna att inköpa större myckenhet (minst  $\frac{1}{6}$  liter, som motsvarar något mer än tre femcentiliters glas), föranleder stadgandet om försäljning i slutna kärl en ökad punschkonsumtion. Försäljningen i slutna kärl är också

förenad med den olägenheten, att medtagande av punsch från utskänkningsställen underlättas. I fråga om utskänkning av andra slag av spritdrycker har, till förekommande av dryckernas bortförande, det ansetts lämpligt att bestämma, att antingen flaskorna icke få kvarlämnas på gästernas bord eller att utskänkningen äger rum från karaffer.

Ur ovanberörda synpunkter är det önskvärt, att punschstämpelbeläggningsen avskaffas.

Stämpelbeläggningsförfarandet lämnar icke någon ovillkorlig säkerhet för att skatten uttages å all punsch, som försäljes. Någon egentlig kontroll beträffande stämpelbeläggningsen finnes icke, utan synes det vara förutsatt, att allmänheten skall tillse, att punschen är stämpelbelagd. Där allmänheten icke ser upp eller är okunnig om föreskrifterna i fråga om punschstämpeln, kan en försäljare utan risk tillhandahålla punsch, som icke är stämpelbelagd.

Stämpelbeläggningsförfarandet är slutligen obekvämt och kostsamt. Enligt förordningen skall generalpoststyrelsen å postanstalterna tillhandahålla allmänheten stämplarna av olika valörer. Försäljaren skall därefter anbringa stämplarna å kärnen och täcka stämplarna med på visst sätt beskaffade kapsyler. Besväret med tryckande och tillhandahållande av stämplarna och deras anbringande förorsakar kostnader, som helt och hållet bortfölla, därest avgiften för punsch, arrak och rom upptages vid det tillfälle, då bolagen tillhandahölle dessa drycker utminuteringsvis eller utskänkingsvis eller försälde dem till innehavare av utskänkingsrättigheter.

Det synes därför att starka skäl föreligga för, att det nuvarande stämpelbeläggningsförfarandet avskaffas.»

*Behovet av  
punschstämpelns  
uttagande.*

Slutligen ingår kontrollstyrelsen på en undersökning angående behovet av ifrågakvarande skatts uttagande samt anför därvid:

»Innan emellertid frågan om en revision av bestämmelserna upptages till prövning, bör först avgöras, om denna skatt längre är behövlig. Skatten har vid normal försäljning givit något mer än 2,000,000 kronor, en summa, som i jämförelse med vad den övriga rusdrycksbeskattningen inbringar icke kan anses vara betydande. På grund av rusdrycksförsäljningsbolagens vidgade verksamhet såväl i fråga om spritdrycks- som särskilt beträffande vinförsäljningen kan det med säkerhet antagas, att rusdrycksförsäljningsmedlen komma att tillföra statsverket långt större belopp än hittills varit fallet. Härtill kommer, att genom bestämmelserna i förordningen om statsverkets fond av rusdrycksmedel den del av dessa medel, som må disponeras för statsregleringsändamål, väsentligen nedbragts därigenom, att för åren 1917—1919 medeltalet av rusdrycksmedlen väsentligen understigit det ursprungligen fastställda begränsningsbeloppet 41,900,000 kronor. Enligt vad som inhämtas av det utdrag av protokollet öfver finansärenden för den 9 januari 1919, som finnes fogat till propositionen nr 1 (inkomsterna sid. 22), har finansministern beräknat, att av rusdrycksmedlen under år 1920 icke mer än ungefär 17,000,000 kronor skola vara tillgängliga för statsregleringsändamål. Detta belopp kommer fullständigt att täckas enbart av rusdrycksförsäljningsmedlen, som år 1920 komma att tillföra statsverket av bolagens nettovinster för år 1919 ett belopp av minst 27,000,000 kronor.

Då under de närmaste åren såväl brännvinstillverkningskatten som malt-

skatten komma att inflyta betydligt rikligare än under kristiden, torde stora avsättningar årligen komma att äga rum till rusdrycksmedelsfonden. Med hänsyn härtill anser sig kontrollstyrelsen i första hand böra förorda, att punschstämpelförordningen upphäves. Skulle emellertid Kungl. Maj:t anse skäl föreligga för bibehållande av skatten å punsch, arrak och rom, torde bestämmelserna om skattens upptagande och redovisande kunna väsentligt förenklas och det nuvarande stämpelbeläggningsförfarandet upphävas.»

Vid kontrollstyrelsens skrivelse fanns fogat utdrag av protokoll, hållet vid kontrollrådets sammanträde den 27 november 1919, utvisande, att kontrollrådet enhälligt tillstyrkt en framställning om ifrågavarande stämpelavgifts avskaffande, en ledamot dock under förutsättning, att ersättning för den inkomst, som statsverket i händelse av bifall till framställningen skulle mista, kunde genom höjning av priset å punsch eller på annat liknande sätt beredas statsverket.

**Kontroll-  
rådet.**

Över kontrollstyrelsens framställning hava statskontoret och generalpoststyrelsen avgivit infordrade yttranden.

**Infordrade  
yttranden.**

Statskontoret anför:

*Statskontoret.*

»Statskontoret delar kontrollstyrelsens uppfattning om olägenheterna av stämpelbeläggningsförfarandets användande vid beskattning av punsch och om den numera förefintliga möjligheten att, därest skäl för en särskild beskattning av punsch och dylika rusdrycker anses fortfarande föreligga, på annat sätt anordna densamma. Statskontoret instämmer därför i kontrollstyrelsens hemställan om upphävande av förordningen den 20 april 1906 angående en särskild stämpelavgift för försäljning av punsch, arrak och rom.»

Generalpoststyrelsens yttrande innehåller följande:

*Generalpost-  
styrelsen.*

»Kostnaden för tillverkning av punschstämplar har utgjort

år 1915 .....	kronor	35,924: 40
» 1916 .....	»	35,198: 40
» 1917 .....	»	22,605: 50
» 1918 .....	»	22,546: 78
» 1919 .....	»	15,115: 80

Influtna punschskattemedel hava uppgått till nedannämnda belopp:

år 1915 .....	kronor	2,141,511: 90
» 1916 .....	»	2,158,829: 35
» 1917 .....	»	934,611: —
» 1918 .....	»	894,200: 20
» 1919 .....	»	695,905: 46

Punschstämplarnas borttagande komme att i viss mån medföra minskning i

postverkets bestyr med stämpelars tillhandahållande, men det torde ej vara möjligt att härom framlägga några exakta siffror. Den största arbetsminskningen komme att uppstå å de postkontor, där punschstämplarna företrädesvis blivit försålda. Antalet från generalpoststyrelsens stämpelförråd under nedannämnda år expedierade punschstämplar framgår av denna tablä:

år 1915 .....	9,477,781	st. stämplars
» 1916 .....	9,877,560	» »
» 1917 .....	4,633,356	» »
» 1918 .....	4,518,094	» »
» 1919 .....	3,221,863	» »

Mot den förevarande framställningen har generalpoststyrelsen intet att erinra.»

Departementschefen.

Även jag anser de olägenheter, som äro förenade med det nuvarande systemet för beskattning av punsch, arrak och rom, utgöra talande skäl för en reform å ifrågavarande område. Emellertid kan jag icke tillstyrka kontrollstyrelsens förslag att utan vidare borttaga punschskatten. Väl är det sant, att på grund av den under åren 1917—1919 inträffade nedgången i statsverkets intäkt av rusdrycksmedel den del av dessa medel, som må disponeras för statsregleringsändamål, så avsevärt nedbragts, att punschskattens borttagande icke skulle komma att beröra statsregleringen i vidare mån, än att en minskning i avsättningen till rusdrycksfonden därav skulle bliva följd. En minskning i avsättningen till nämnda fond synes mig emellertid så mycket mera böra undvikas, som det för främjande av vissa sociala ändamål, varför andra medel icke torde kunna anvisas, läser bliva nödvändigt att i stor utsträckning anlita fonden i fråga.

Den reform, som påkallas av det nuvarande systemets brister, synes mig alltså, på sätt kontrollstyrelsen alternativt föreslagit, böra gå ut på stämpelbelägningsförfarandets avskaffande och skattens uttagande på annan väg. I sistnämnda avseende har jag under samråd med kontrollstyrelsen haft tvenne olika förslag under överbägande. Enligt det ena förslaget skulle punschskatten — beräknad, liksom den nuvarande stämpelavgiften, efter 60 öre för liter — upptagas vid utminuterig och utskänkning av punsch samt utminuterig av arrak och rom. Enligt det andra förslaget åter skulle punschskatten, beräknad på sätt nyss sagts, uppbäras av dem, som i parti försälja dylika spritdrycker (partihandlare enligt 12 § 1 mom. rusdrycksförsäljningsförordningen).

Då för beskattningens anordnande i enlighet med sistnämnda förslag skulle förutsättas, att punschtillverkning förbjödes för samtliga rusdrycksförsäljningsbolag samt att skatten lades å all arrak och rom (så-



ledes även den, som utskänktes), varförutom kontrollen å partihandlarna skulle ställa sig betydligt svårare än å rusdrycksförsäljningsbolagen, anser jag i likhet med kontrollstyrelsen det vara enklare att anlita den redan förut beprövade utvägen med en, i enlighet med ovan först nämnda förslag, av rusdrycksförsäljningsbolagen upptagen accisavgift.

Under medverkan av kontrollstyrelsen har jag därför låtit i överensstämmelse härmed upprätta förslag till förordning om punschskatt, vilket förslag utformats i nära anslutning till förordningen den 16 maj 1920 om spritdrycksaccis.

Någon närmare motivering för de särskilda bestämmelserna i berörda förslag lär icke vara erforderlig.

Den föreslagna nya förordningen torde böra träda i kraft den 1 januari 1921. För punsch, arrak och rom, som efter denna dag försäljes i kärl, som före samma tidpunkt behörigen stämpelbelagts, bör givetvis punschskatt ej upptagas.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ovan nämnda förslag till förordning om punschskatt, hemställde departementschefen, att förslaget måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna sitt bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition i ämnet av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:  
*Hans von Arnold.*